

Tóbiás László: Szakmai életutak az ifjúsági munkában: Vincze Béla

Kulcsszavak: Más-Mozaik Szociokulturális Egyesület, Rocksuli, Kékedi Zajgó Községi Szállás, Mezon Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda, Abaúji Népfőiskola Egyesület, tanulmányutak, szociokulturális animáció

„Itt sem nyugszik Vincze Béla.” Saját kamasz lánya gondolta úgy egy réges-régi temetőlátogatáskor, hogy ez lesz majd a sírfelirata édesapjának. És bár 2014-ben nyugdíjba vonult a Rocksuli vezetéséből az 1952-ben született Vincze Béla, ma is aktív a Más-Mozaik Szociokulturális Egyesület elnökeként, aminek részeként ellátja a Rocksuli fenntartói feladatait, feleségével működteti a Kékedi Zajgó Községi Szállást, az Abaúji Népfőiskola Egyesület ügyvezetője, és aktív az ifjúsági munkás szakmai barátaival alkotott Diagonál Magyarország Ifjúságsegítők Országos Szervezetben.

Vincze Béla városa Kazincbarcika, ahol másodikos gimnazista korában telepedett meg a családja, a nagyvárost Miskolc jelentette a számára, mindkettő a prosperáló szocialista nagyipar gazdagságával, látványosságaival. Mint az akkor indult nyíregyházi tanárképző levelező tagozatára felvett hallgatóval közölték, illik a pedagógushiányos megyében munkát vállalnia, és fekete Volgával¹ vitték Tiszatelekre öltönyös emberek, a megyei tanács oktatási osztálya munkatársai. A második tanévre a szülői házból elindult, de három hétig bujdokolt a rühellt képesítés nélküli tanárság előtt. Abban az időben szabadságvesztéssel büntették a közveszélyes munkakerülést. Édesapja elsimította az ügyet. Amikor visszavitték a tanácsi emberek Tiszatelekre, nagyszünetre érkeztek. A gyerekek éljenezték, simogatták. Ezt tekinti újjászületése, tanárként, gyerekekkel dolgozó szakemberként való megszületése pillanatának. Pedagógiát Nagy Erzsébettől tanult, az egyetlen általa ismert matematika-fizika szakos tanártól, akit szerettek a diákjai, és tárgyait is, akinek beült az óráira, akivel vándortáborokat is szerveztek, aki később igazgató is lett.

Vincze Béla Tiszatelken képesítés nélküli, mindent tanító tanárként, művelődésiház- és könyvtárvezetőként töltött 11 évet, ellátva mindent, amit ráterheltek: úttörőcsapat-vezetést, légó (légoltalmi) gyülekezési hely parancsnoklását, népfrentvezetést... A víz – és kezdetben áram – nélküli szolgálati lakásba vitte feleségét, oda születtek lányaik. Tiszatelek a szabad alkotás helye volt, mert semmi nem volt a községben. Amikor a falu lakói maguk újjátották fel a művelődési házat, akkor értette meg, hogy nem csak a gyerekeik, de a maguk számára is vannak igényeik, elő is állnak megrendelésekkel. Vincze Béla életműve tiszatelki évei óta helyek, közegek teremtése, melyek nem csak teret, de inspirációt is adnak gyerekek, fiatalok és munkatársak, nem ritkán önkéntesek alkotó munkáinak, amiknek így egy kicsit önmagát is részének érzi.

Vincze Béla visszatekintve úgy látja, mindig, már Tiszatelken is, fontosabb volt neki a munka, mint a diploma. Magyar-orosz szakos volt, az oroszról tanácsolták el. Sok évvel később,

¹ Ez a Szovjetunióban gyártott autótípus volt az államigazgatás – így a járőrökocsiknál keményebb célokra rendszetűzhez is – általánosan használt szolgálati járműve, ami így a kor alapvető ikonja, sötét konnotációval.

negyvenöt felett járva egyazon héten szerzett szociális munka szakon diplomát és művelődésszervezésből felsőfokú végzettséget. Addig diploma híján vesztett állásokat, dolgozott a munkatársainál kevesebért. Azután már nem végzett olyan munkát, amihez a papírjait kérték volna.

Debrecenbe költözve segédmunkás és korrektor volt, míg nem hívták a Kölcsey Ferenc Megyei és Városi Művelődési Központ és Ifjúsági Ház több tucat népművelője közé, az ifjúsághoz értő emberként. A központi épületből előbb az IPK-ba², amit neveztek ifiháznak is, kerültek az ifjúsági események és a velük foglalkozó népművelők. Az IPK már a Kommunista Ifjúsági Szövetség monopóliumának oldása idején született Tóbiás L. (2019), kettős – tanácsi és KISZ-es – irányítású intézmény volt³. A népművelők kihasználták a kettős kötetést. Akiknek meghívását a művelődési ház nem vállalta be, politikailag kockázatosnak találta, a vezetőség, saját pozíciójára, azokat a KISZ zászlaja alatt hívták meg. Közönségüket alapvetően a város középiskolásai alkották. A vezetést – túl azon, hogy a botrányoknak még a lehetőségét is el akarta kerülni – alapvetően a jegybevételek érdekelték Vincze Bélát, az, hogy ő hívja el Debrecenbe a kor alternatív előadóit, akikkel a koncertek után beszélgethettek is a fiatalok. Egyre inkább a beszélgetések érdekelték.

Vincze Béla 1986-ban a hazai közösség szervezők általa addig nem ismert elitjével – Vercseg Ilona vezetésével – egy háromhetes szakmai tanulmányútra utazhatott Franciaországba. Vincze B. (2007) Magyar útitársainak a 70-es években írott munkáit a 90-es évek második felében Csapókertben olvasva döbbsent rá, hogy Tiszatelken ő már azokért a célokért dolgozott, amiket a nagyok a zászlóra tűztek, anélkül, hogy ismerte volna azokat, nyitott házat csinált. Franciaországban a szociokulturális animációról, a közösségi civil világról szerzett meghatározó ismereteket. A szociokulturális szemlélet megismerése Vincze Bélának az eddigi munkáira megerősítés adott, a következőkre pedig tudatos iránytűt a szociális és kulturális dimenziók összekapcsolására a segítésben, az ifjúsági és közösségi munkában.

Vincze Béla hazatérve hozzáfogott egy egyesület megszervezéséhez. Tíz hónapos küzdelem után, 1987. november 11-én jóváhagyta Debrecen Tanácsa a Mozaik Szociális és Kulturális Egyesület alapító okiratát. Az egyesület 1989-ben megszűnt, de a keretei között kezdett kékeddi projekt ma is működik, és az azt is magába foglaló második egyesület is.

Vincze Béla életművében a második intézményalapítás is nyugat-európai tapasztalatra támaszkodott. 1986-ban a városi tanács alakuló sport- és ifjúsági osztályára hívták dolgozni. 1987-ben jelent meg a felhívás ifjúsági információs és tanácsadó irodák létesítése támogatására. Szabó Cs. (2006) Vincze Béla javasolta, induljon a város a pályázaton, azaz létesítsen ilyen szolgáltatást. Tanulmányutakon szerzett tapasztalatai alapján elkészítette a pályamunkát. Nyertek. Vincze Béla vágyat érzett rá, hogy meg is valósítsa a pályamunkába írtakat. Megpályázta és elnyerte a vezetést. Az előkészítő munkáktól 1993-ig vezette a Mezon Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodát. Akkor törvény írta elő, hogy a középvezetőknek is rendelkeznie kell diplomával, ami neki még mindig nem volt.

² Ifjúságpolitikai Klub

³ Ennek a konstrukciónak a legismertebb példája talán az 1983-ban megnyitott fővárosi Almássy Téri Úttörő- és Ifjúsági Ház, Szabadidőközpont volt.

1989 kiemelkedő év volt. Abban az évben nyílt meg a Mezon, az első egyesületalapítás kudarcaiból tanulva, de irányt nem változtatva, megalapították a Más-Mozaik Szociokulturális Egyesületet, benne a Rocksulit.

Vincze Béla 1987-ben Ausztriában járt tanulmányúton, onnan indult el a Rocksuli 1989-ben. 20 növendékkel indították meg a közösségi zeneoktatást, évek óta 400-500 növendékük van. A hangszeres órákon, a féléveket záró vizsgakoncerteken túl sok további közösségi alkalom, tábor, maga a tér élte a közösséget, és az, hogy a harmincöt év alatt sok tanulóbból lett tanársegéd, majd tanár, akik közül egyre többen szereznek diplomát, a Zeneakadémián is. 25 éven át igazából a Rocksuliban dolgozott Vincze Béla, de fizetést csak az utolsó két évben kapott, megélhetést más munkák adtak, úgy, ahogy. Vincze Béla úgy látja, talán korai volt, hogy évtizednél régebben javasolta, váljanak többtanzakos művészeti iskolává, a közösség most dolgozik az iskola megalapításán.

1993-1996 között a debreceni Csapókerti Közösségi Ház ifjúságsegítője volt, Giczey Péter hívására.

Vincze Béla 2001-2004 között Katona Mária hívására az Észak-alföldi Regionális Ifjúsági Szolgáltató Iroda munkatársaként ugyanazt tette, amit előtte és később is projektek szakértőjeként, fejlesztőként: animálta helyi közösségi programok létrejöttét. Ezeket az éveket azon kevés időhöz sorolja, melyben ifjúsági munkásnak látja magát. Szabadon dolgozhatott, és a résztvevők szabad kezdeményezéseinek megvalósulását igyekezett segíteni. Elismert projektek jöttek létre, a martfűi elnyerte az Év ifjúsági kezdeményezése címet. Ezek az évek igazolták egy jóval korábbi megjegyzést: Vincze Bélának kellene adni fizetést, meg eszközöket, aztán hagyni kellene, hogy azt csináljon, amit jónak lát. Vincze Béla életútja hozzászólás az értelmiségi szerepvállalás, meg a nemzet napszámosa tárgyszavakhoz korunk Magyarországa enciklopédiájában.

Vincze Béla 2004 tavaszától dolgozott az Esélyek Háza vezetőjeként, félév múlva lemondott, és soha többet nem akart intézményben dolgozni. Projekt munkákból volt kenyeré. Sokszor hívta munkákra Groskáné Piránszki Irén, akit még a Kölcsey Művelődési Központban ismert meg, aki dolgozott a Művelődési Intézetben is, majd igazgatta a Kelet-magyarországi Közösségszolgálat Alapítványt, illetve a nyíregyházi Kalamáris Egyesület.

Vincze Béla 2014-ben, 25 év után, mondott le a Rocksuli vezetéséről, persze van ott saját kávéspohara ma is. Az utolsó két vezetői éve a Rocksuli tanítványainak egy része hivatalosan az Abigél Művészeti Iskola növendéke lett, így Vincze Béla akkor tagintézmény-vezető volt, minimálbérért. A többi évben csak befizetett a Rocksuli kasszájába.

Vincze Béla 2011-ben Magyar Ifjúságért Díjat kapott. 2019-ben az Artisjus által díjazott tíz zenetanár egyike volt, hangszeren sem játszik, nem hogy zenetanár lenne, de az igaz, hogy azok közé tartozik, „akik nélkül nem születhetnének és szólalhatnának meg új magyar zeneművek.” És nem születnének a kreativitás megélését lehetővé téve boldogító terek, közösségek.

„Nincsen olyan képem, hogy be tudjam sorolni bármilyen szakmába is magam. Pedagógus pályán indultam volna, de az nem jött össze. Igazándiból azt mondanám, hogy ez volt a legkedvesebb része az életemnek, hosszú ideig voltam Tiszatelken, ahol képesítés nélkül taníthattam. Oszályt kaptam, szerettem.

Én Kazincbarcikán éltem, a csilivili szocialista városban, Tiszatelek döbbenetes váltás volt 18 és fél évesen. Hosszú hajam volt és alföldi papucsban jártam. Kinéztek a gyerekek meg a szülők is. Aztán jött a váltás, látták, hogy ütögetem a teniszlabdát a falra, kérdezték mi ez, kezdem őket taníogatni, lett pálya. Volt valami verseny, több helyről való gyerekek találkoztak, beszélgettek, hogy ki mit csinál. Hát, mi teniszezünk. A többi faluban nem volt ilyen, az én gyerekeim roppant büszkék voltak. Hályogkovács módjára tudtam nekik olyan tartást adni, hogy az ő életük is ér valamit. Vagy az évzárón beszélt a párttitkár, és nákolt, meg suksükölt, és akkor az én tanítványaim számolták, hogy hányszor nákolt meg suksükölt, és ezen tudtak nevetni. És akkor volt egy cinkosság is közöttünk, hogy én hova eljutottam ezekkel a gyerekekkel, hogy tudtak másképp nézni egy felnőttre, akár kritikusan, a hibáit is észre venni. Vagy a gyalogtúrák. Nagyon jó közösségépítők voltak.

Művházigazgató is voltam, képesítés nélkül, az iskola mellett, könyvtárat kellett vezetni, meg gyülekezési helyi parancsnok voltam, meg népfronttitkár, úttörőcsapat-vezető... Én voltam a terhelhető fiatal pedagógus, így mindent rám raktak, én meg persze mindent élveztem. Egy csomó közösségi rendezvényt csinálva lett aztán a fiatalokból is csoport, ifjúsági közösség. A szülők is adhattak megrendelést. Nagyon fontos volt. Én szerettem azt csinálni, amit ők is szeretnének, közös élmény. Mindezeket egymást építettük. Én akkor éreztem jól magam és a feleségem, a gyerekeim is, ha valami jó történt. Nem volt budi a házunkban..., de fönt voltunk a közösségi házban a fiatalokkal, és valamiféle harmónia összejött.

A szabadság akkor jelent meg az életemben, amikor először döntöttem, hogy a magam életét akarom csinálni, fellázdattam és elmentem csövezni, visszavittek, akkor szembesültem azzal, hogy a szabadságot más is adhatja nekem. Én akkor a gyerekektől megkaptam azt a szabadságélményt, hogy ha velük dolgozom, akkor szabad vagyok, teljes vagyok. Amikor becsukom a tanterem ajtaját, akkor már nincs a világ, nincs igazgató, nincs párttitkár... Ott van az a huszonöt-harminc gyerek, meg ott vagyok én. Ott éltem meg először, hogy nekem kell tennem szabadságomért, más nem tesz érte. Ha én nem teszek, akkor nem lesz. Nyilván megint elmentem volna csövezni, ha ez rossz lett volna. De jó volt! Teljesen szabadon dönthettem, hogy miket is szeretnék, közösen megbeszéltük a gyerekekkel. Azért az csoda jó volt, hogy először azt kapom a feladatnak, hogy hozzam be a fiatalokat a művelődési házba, utána meg behívatnak, hogy ne csináljak már kocsmát, amikor minden este ott vannak a fiatalok és jól érzik magukat. De akkor engem ez már nem érdekelt. Az ember kiválaszt egy utat vagy kiválasztódik vagy az út kiválasztja őt.

Ez egy nagyon tiszta lelkű időszak volt az életemben. Egy dolgot nem élveztem, az orosz tanulását. Így aztán mindig helyettesítettem ezekkel a munkákkal. Az első bukás után is, három év után mehettem záróvizsgázni újra. A főiskolán a tanszékvezető azt mondta, nem tudok oroszul, ifjúság elleni büntett orosz tanítanom. Ott kellett hagynom a pályát. Igaza volt egyébként, több okból is. Egyrészt valóban nem tudtam megtanulni olyan tisztességesen az orosz, hogy én azt tanítsam is. Másrészt meg jól jártam, hogy kicsit másfelé ment az életem.

Korszakok szerint tudnám mondani, hogy minek tartom magam. Az életem első korszakában, pályakezdőként úgy gondoltam, hogy nagyon jó pedagógus leszek, és azt szerettem volna. De közben valami motoszkált bennem a művelődési házban csinált dolgokkal.

Akkor jött az új életszakasz, amikor a debreceni Kölcsey Művelődési Központba kerültem, népművelőként. Ott sem tanultam, hanem mint az örült, elkezdtem dolgozni. Bizonyítani, hogy én is érek annyit, mint a felkent kollégák. Kimondatlan elvárás volt a diploma. Mindig kevesebb pénzért dolgoztam, mint a tanult kollégáim. Az azért vicces volt, de a dolog szakmailag meg mindig ment előre.

A Kölcsey Művelődési Központ akkor alapította meg az ifjúsági házát, az IPK⁴-t, és oda mentem dolgozni. Azt éreztem a szakmai csúcának az életemnek. Mintha egy templomba mentem volna, minden lépcsővel emelkedett a lelkem. Hárman voltunk népművelők, Rózsavölgyi Gabi az Ady Gimnáziumnak lett az igazgatója, ő volt a vezető, Aszalós Árpi, a Tócoskertben dolgozott utána. Meg volt a KISZ kulturális szakelődője. Ez necces volt, mert ezért KISZ-es intézménynek néztek minket. Akkor a KISZ már próbálta mutatni, milyen frankó, hogy szereti a fiatalokat. Például a Kölcsey nem engedte meghívni az Európa Kiadót koncertezni, és bár én csináltam a koncertet, nem a Kölcsey Központ volt a szervező, hanem a KISZ városi bizottsága. A közönség ezt nem tudta, nem is érdekelte. Nekem a jó rendezvények voltak fontosak. Nekem mindig szakmai kérdés volt, nem politikai. Hogy én tudjam a Bizottságot elhozni Debrecenbe, tudjam a Balatont, az Európa Kiadót, VHK⁵-t.

Elhoztuk Debrecenbe az országos rockfotókiállítás anyagát. Dolgoztam a fiatalokkal, hogy legyen, mint, és mondták, itt van ez a Grandpierre Atilla⁶, még nevét sem tudtam, hívjuk meg őt megnyitni a kiállítást. Megérkezett, teljesen szolid volt, csak az egyik lábán sárga zokni volt, a másikon meg piros. Nagyon jókat mondott. A közönségből elég sok gyerek igazi punknak öltözött, becukrosvizette a haját, láncok... Jött a beszélgetés. Egy fiú kérdezte, látszott, teli volt feszültséggel: Atilla, jön veled szemben egy rendőr az utcán, mit csinálsz? Átmegek a másik oldalra, fontosabb dolgom van. Ez így bennem maradt. Dolgom van, és az energiáimat ne arra feccséljem el, amire fölösleges, csak azért, mert mások azt várják el.

Senkit nem ismertem, sok munkám volt a kapcsolattartásom építése. A koncertek mind jó bevételt hoztak, a művház vezetését ez érdekelte. Én meg szenvedtem, mert fél tízkor már üres volt a ház. Bent maradtunk az irodában a gyerekekkel. Volt, amikor bejött az ellenőr és megszámolta, hogy 29-30 kabát van a fogason. Mi ez?! A munka akkor kezdődött a fiatalokkal.

Az ifjúsági ház zömmel a középiskolás korosztályé volt, a rendezvények. Csináltuk az Egy, két, há' tűz középiskolai vetélkedőpárba, amibe az összes középiskola benevezett, mindet ismertük, jó fej tanárokat, fiatalokat, ők is elkezdtek egymást nézegetni. Soha se a tudást, se a munkát, semmit nem erőszakoltam senkire, hanem próbáltam úgy adni magam, hogy én fogadó vagyok, nyitott vagyok a megrendelésekre. Ha ebben a szellemben dolgoztunk, akkor ez duplán hatott, mert éreztük, hogy mi kell.

Rózsavölgyi Gabival mindketten vezettük már munkásműveltségi vetélkedőket, meg a „Ki fél jobban a Szovjetuniótól” vetélkedőket. Valójában „Ki tud többet a Szovjetunióról – a Szovjetunióból” volt a címük, és a Szovjetunió című újságra épültek, az egész országban.

⁴ Ifjúságpolitikai Klub

⁵ Vágtázó Halottkémek

⁶ Csillagász és a történet idején a Vágtázó Halottkémek együttes zenésze, énekes, szerzője. Tudományos életművében Attilaként, egyéb tevékenységeiben Atillaként írja nevét.

Megkaptuk a forgatókönyveket, és levezettük. Később megpróbáltuk a magunk egyéni ízével, stílusával egy kicsit gazdagítani, utána már mi csináltuk a forgatókönyveket. Úgy látszott, hogy volt rá érzékem, mert hogy dolgoztam már fiatalokkal. És akkor elkezdtük szeretni a vetélkedőket.

Akkorra már hívtak többször, hogy csináljunk középiskolában, kollégiumokban vetélkedőket. Szerettem, mert egy egész iskola, kollégium megmozdult. A kollégiumi rádión⁷ kiadtuk az első feladatot, aki részt akart venni, meg kellett csinálnia 10 perc alatt. Izgalommal vártuk, rámozdulnak-e. Egyszer csak hallottuk a dobogást, hozták a megoldásokat, és elkezdődött. Mi is nagyon élveztük, teljesen másféle kapcsolat volt a gyerekekkel, nem hivatalos. Hogyan lehetne két középiskolát összehozni egy játékra? Kicsit rivalizálnak egymással, akkor ez egy párbaj! Mi vagyunk a párbajsegédek, Gábor meg én. Leültünk az iskolák képviselőivel: milyen témakörökben akarnak vetélkedni. Legyen ürrepülés, súlyemelés, női foci..., és mi összeraktuk. Az egyik iskola továbbjutott, és következett egy újabb párbaj. Mind a 17 középiskola részt vett. A győztes iskola legaktívabb ötven diákját elvittük egyhetes Tisza-túrára. Jó volt, nem kellett bemenni dolgozni. Munkaidőben eveztem a Tiszán. Ez a legjobb buli!

Ez nyilván a családi életem rovására ment. Sok este voltam oda. Nyilván kellett egy határt húznom. Jött egy ajánlat. Átmentem tanácsházára, az akkor alakult városi tanács ifjúsági és sportosztályra.⁸

Láttam Nyugat-Európában ifjúsági irodát, milyen jó! Egyszer csak megjelent a pályázat, két vagy három évre rá. És akkor sistergett az agyamban valami. Ha nem jön ki a pályázat, akkor soha nincs Mezon Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda. Írtam egy debreceni ízű pályázatot, ami nyert is, 1987-ben. Én nem vagyok szakember. Volt valamilyen évfordulója a Mezonnak, meghívtak bennünket Katona Marival, és kaptunk egy-egy üveg bort. Az enyémre azt írták talán: „A teremtő”, Mariéra talán, hogy „A megtartó”. Ezt így el tudtam fogadni. Az én boromat még aznap este ellopták. Egy kicsit fáj, hogy nem tudtam kirakni a polcomra. Ha valaki ezt olvassa, legalább az üres üveget hozza vissza! A semmiből olyan jó volt teremteni! A megtartás, amit Katona Mari borosüvegére írtak, engem már nem érdekelt. A képességeim arra nem feleltek meg. Valóban szeretek álmodozni, és néha-néha egy-egy álom összejön. Az én agyam úgy működik, hogy ránézek valamire, és egyből látok egy rendszert. Azt látom, hogyan kéne tíz év múlva működni. Még semmi sincs, de már látom az ívét. Ez most nagyképűség, de ha látok valamit, egyből végig gondolom, én hogyan csinálnám másképp.

'86-ban voltam három hetet Franciaországban, az egy tényleg fontos esemény az életemben. Az ifjúsági házban dolgoztam, a vezetőnket hívták meg a tanulmányútra, de babát várt, bement maga helyett. Az utat a Művelődési Intézet szervezte, Beke Paliék korszaka volt, Vercseg Ilika volt a csoportvezető. Közösségfejlesztőnek sem tartom magam, de ha már korszakról beszélek, akkor megismerkedtem azzal a dologgal, ami roppant fontos volt az életemben, sokat segített a szemléletemben. Lehel Laci, a Petőfi Csarnok igazgatója, Huszár Józsi, tehát a tényleg a szakma krémje, Péterfi Feri, tátott szájjal hallgattam a dolgaikat. Egy

⁷ Az iskolarádióhoz hasonló rendszer, minden szobában felszerelt hangszórókkal.

⁸ Városi/járási és megyei tanácsok voltak, melyek a jelenlegi önkormányzatokhoz hasonlóan választott testületekből és helyi államigazgatási szervből álltak, utóbbiak a városokban osztályokra tagolódtak.

kis faluból kerültem Debrecenbe, megismerhettem a szakma elitjét. Kint egy képzés vizsgájának váltunk a részeseivé, ami teljesen újszerű volt. Munkánélküli fiatalokat képeztek közösségépítő, közösségfejlesztő animátorokká, mindegyiküknek egy napot kellett megszerveznie nekünk. És mi értékeltünk. Minden program zseniális volt. 18 nap, 18 helyszín, 18 közösség... Normandiában voltunk, egy Eu nevű csodás kisvárosban. Én akkor voltam először nyugaton, és akkor fertőzöttem meg végképp, avval, amit később csináltam. Egy egyesület fogadott minket, azt sem tudtam, mi az. Egy közösség. Dolgozik ott egy ember, de nem ő a főnök, ő a közösség alkalmazottja és a város fizeti, a közösség ajánlja és el is küldheti. Hatszázezer frankot kapott az ifjúsági ház az alapműködésre, nagyjából, a rezsit és vezető bérét. De ha szponzorral, rendezvényt megduplázták, akkor kaptak újabb hatszázezret. Mindjárt egymillió-nyolc lett, ha ő jól dolgozott. Én úgy jöttem haza, hogy csinálunk ilyen.

Hazatérve meghirdettem, hogy egyesületet csinálunk. Még nem volt egyesületi törvény⁹, a tanácshoz kellett kérvényt beadni, meg a rendőrséghez be kellett jelenteni. A tanácsstítkár azt mondta, nincs semmi törvény rá. Mondtam, ha nem tilos, akkor lehet. Egyesület, nonprofit, nem nagyon értették ezeket. Egy évbe telt, míg a városi tanács engedélyezte a működést. Az én lakásomon volt az alakuló. Ott voltunk, akik ezt csináltuk, és akkor csöngettek, jöttek sorba: a KISZ megyei bizottságtól, a városi bizottságtól, az újságtól... Jöttek ellenőrizni vagy megnézni vagy örülni, ezt már nem tudom. 1987 őszén megalakult a Mozaik Szociális és Kulturális Egyesület. 88-ban már nagy törések voltak. Egyszer csak azt vettem észre, hogy a saját házamban, az egyesületben kisebbségben vagyok, kevés barátom lett tag, mert nem akartak együtt lenni azokkal, akik meg észrevettek ebben valamit. Nem tudtunk együttműködni.

Kéked a Mozaik legeslegesítő projektje volt. A Kölcseyben mondták, van egy szakszervezeti házuk Zemplénben, kéne menni dolgozni a felújításán, és lehet majd menni nyaralni. Tíz évig éltem teljesen komfort nélküli viszonyok között, még nyaralni is falura menjek!? Voltam önkénteskedni Kékeden, a következő évben, 88-ban meg vettünk egy házat a Mozaik Egyesületnek, hogy a hegyekbe tudjuk vinni a gyerekeket a debreceni panelekből. A házra az akkor 5 éves kislányom ötlete alapján lett pénzünk. Minden évben volt kutyakiállítás a Nagyerdőn. A lányom megkérdezte, miért nem csinálunk cicakiállítást, mindig csak kutyakiállítás van. Miért ne!? Mondtuk, hogy augusztus 20. keretében egy ilyen programot szeretnénk csinálni, és mondták, hogy szó nem lehet róla. Ilyet az ifjúsági házban?! De bérbe kiadták a Mozaiknak, az biztos pénz. Egy nap alatt annyi bevétel lett, hogy megvehettük belőle a házat. A következő évben gondoltuk, megint csinálunk macskakiállítást, lesz egy kis pénz a felújításra Kékeden. Szó nem lehet róla, mondták, és megcsinálták maguk, kicsit gyengébben. Harmadik évre megszűnt. Ha benne van a szíved, bármi hülyeség is lehet jó, ha meg nincs, a legjobbat is el lehet rontani. Nem bonyolult.

⁹ 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról 1989. január 24-én lett kihirdetve, és aznap hatályba is lépett. Zárórendeletének szerint egyidejűleg a hatályát veszítette: „az egyesületekről szóló 1970. évi 35. törvényerejű rendelet, valamint az azt módosító 1981. évi 29. törvényerejű rendelet és az 1983. évi 27. törvényerejű rendelet; a mezőgazdasági és élelmezésügyi ágazathoz tartozó egyes hatáskörök módosításáról szóló 1979. évi 3. törvényerejű rendelet 2. §-a; az Állami Ifjúsági és Sporthivatalról szóló 1986. évi 9. törvényerejű rendelet 3. §-ának (4) bekezdése; a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 70. §-ának (2) bekezdésében a >...míg egyesületnél a felügyelő szerv hozzájárulására van szükség.< szövegrész.”

Amikor megszűnt az egyesület, mi ketten maradtunk. Én vihettem tovább a kékedi házat, egy fiú vihette a kajakokat, amiket addigra megvettünk, a másik nyolc ember meg vitt tovább minden mást, így szavaztak a feloszlatakor. Akkor én kudarcnak éltem meg a Mozaik megszűnését, azóta elmúlt a kudarcélményem. Rengeteg olyan fiatal nőtt ki a Rocksuliból, akit segítettünk, hogy csináljanak egy egyesületet, alapítványt, hogy boldoguljanak. Mindenképpen jó döntés volt a Mozaik feloszlata, mert újragondoltuk, hogy is legyen. Nekem ott volt Kéked, és akkor született a gondolat, hogy mindenkinek legyenek alprojektjei, meg legyen itt valami rockzeneoktatás, abból lett a Rocksuli.

Voltak, aki az egyesület feloszlása után politikai irányokba mentek. 89-ben már elkezdtek keresgetni az embereket, akik mozoghatnak. Hívtak engem is, a Mezonban dolgoztam, hogy induljak, olyan jóban vagyok a fiatalokkal. Mondtam, lehet, azért, mert itt vagyok velük. És nagyon jó lesz, ha lesz egy párt, ami a fiatalokat tűzi ki a zászlóra. Én meg tudom vinni a problémákat, amikkel foglalkozni kellene. Milyen jó együttműködés lenne! Gondoltam én naivan. Ők meg lehet, azt, hogy én nem fogadtam el a felkínált lehetőséget.

A megyei tanács ifjúsági és sportosztályán dolgozott Katona Mari. A megye jóban volt Vorarlberggel. 1987-ben Mari szervezett egy utat, és meghívta a szerveződések képviselőit. Ott voltunk a Jazzseminarban Dornbirnben, beszélgettünk, és akkor kitaláltam, hogy ne menjen már ez így el a semmibe. Beszéltem a tanárokkal, még akkor nagy különlegesség volt Magyarországra eljönni, és 88-ban eljöttek a saját költségükön, saját autójukkal, hogy tanítsanak, mert nincs, aki itt ilyet csináljon. Meghirdettem mint mezonos, hogy zenetanárok jönnek, az osztrákok így tanítottak magyar zenészeket. És amikor elmentek és beszélgettünk, mondták a debreceniek, hogy tudnánk mi is ilyet csinálni, de csak zenészek vagyunk, és mutogattak rám, hogy szervezzem meg. Megszerveztem, elkezdtük a Rocksulit, nevén nevezve a gyereket, Dornbirnben Jazzseminarra lehet pénzt kapni, mindmáig. A mienket azért nevezzük Rocksulinak, hogy jelezzük, ez nem iskola, nem vagyunk olyan komolyak, ez csak egy suli.

Az egyik nagyon nagy törés volt az életemben, amikor a Mezonból el kellett jönnöm. Jópofiztam, de tönkrementem lelkileg, idegileg, minden. Kórházban voltam stb. Nem olyan egyszerű. Kisétáltam nagy vidáman, és ott voltam a semmiben, munka nélkül, diploma nélkül. Mentem a munkaügyi központba, ott ültem a soron a munkanélküliek között a lócán, vártam, hogy sorra kerüljek, vártam, milyen munkát kínálnak. Erdősélen pucolni a gázt vagy nem tudom én, mit. Bele is betegedtem, jöttek a gyógyszerek, depresszió. De a családom mellett állt, nagyon keményen, vissza is ráncigálták az életbe.

Nyilván voltak fájdalmaim, például, amikor hívtak az egyetem közművelődési titkárságára dolgozni, amikor eljöttem a Mezonból, de oda sem mehettem, mert nem volt diplomám. Sokszor kerültem megalázó helyzetbe. Volt, hogy hozzám közel álló emberek is mondták, te azt nem tudhatod, mert nincs diplomád, pedig lehet, nem tudtak annyit a szakmából, mint én.

Aztán lett diplomám. A Csapókertben valaki azt kérdezte, miért nem megyek szociális munka szakra. Egy darabig nagyon szerettem, de meguntam, abbahagytam. Na, mondtam, már megint nincs diplomám. Akkor jött az ELTE-n művelődési menedzser másoddiplomás képzés. Megkérdeztem, ha a záróvizsgára viszem a szocmunkás diplomámat, járhatok? Visszamentem, megcsináltam tizenvalahány vizsgát, közben jártam minden pénteken az ELTE-re, ahol nagyon

jó tanáraink voltak, imádtam. Egy szerdán államvizsgáztam szocmunkából, pénteken művelődési menedzsmentből. Így lett két diplomám, amikre azóta sincs szükségem.

A Mobilitás volt talán az egyetlen olyan munkahelyem, ahol az animátori tudásomat fizették meg. Baromi jó volt, onnan indulni: „nincs itt semmi”, és akkor elkezdtünk építkezni. Mert mire odaértem a megbeszélésre, láttam húszféle dolgot, amitől nekem már zsizsegett az agyam. Az volt a kihívás, hogy ne mondjam el én, nagy okos, hogy mit lehetne. Mondják el ők! Elkezdtünk ráhangolódni és elkezdett lombozódni, Martfűn, Tiszacsécsén, Túrístvándiban... Csodaszép időszak volt! Szellemi szabadság ideje volt! Tényleg senki nem tudta követni, a kocsmában ülök vagy tényleg fiatalokkal dolgozom, csak az én lelkiismeretem.

Az ember megismer rengeteg aranyos, tiszta lelkű, fiatal embert, ők vannak az egyik serpenyőben. A másikban meg, akik élnek a hatalommal, ahogy Ratkó írta:

„A hatalomnak hatalma van, és él, ha visszaél vele.”¹⁰

Önmagában nem egy furcsa kérdés, hogy hogyan is használjuk a hatalmunkat? Mindig kicsivel fontosabb poszton dolgoztam, a főnökeim is mindig fontosabb emberek lettek. Ez hozta a súrlódásokat. Én nem kívántam ezt. Láttam a vezetővé lett barátaim változásait. A vezetőkkel szemben vannak elvárások. Nem lehet minden irányban megfelelni! Ezzel küszködök a mai napig, mert megvannak az elvárásaim magammal, és próbálok ezeknek megfelelni. Ezért jöttem el fél év után életem utolsó jó fizető munkahelyéről, az Esélyek Házából.

Voltak ilyen fájó pontok az életemben, úgy gondoltam, oda menjek dolgozni, ahol kevesebb pofont kapok. A saját egyesületemben csak nem pofoznak föl annyian, meg olyan sokszor. Ez lett a mentsvár, visszahúzódás, meg persze temető is, ha úgy nézzük. Szép nagy temető ez a Rocksuli, látványos nagy fejfák vannak, de hát csak lehúztam huszonöt évet benne. Beletemetkeztem. Semmi más nem jött az életembe. És tényleg elég volt. Nem szabad, éreztem, hogy túlhaladt már rajtam az idő. A Rocksuliba kell frissebb gondolkodás, energia, másféle látás. Huszonöt év után elköszöntem.

A Rocksuliban is volt kihívásom. Én nem voltam soha vezető típus, nem is akartam, de valahogy a helyzet úgy hozta. Én találtam ki, akkor én vagyok a vezetője. Van hiúság is, elfogadtam, jó, én vagyok a vezető, miközben nem vagyok rá alkalmas. Sokkal jobb lett volna megtanulni és megélni, hogy hasznos része vagyok egy teamnek, és nem szenvedni egyszemélyi vezetőként. Egyik helyről kiraktak, mentünk a másikra. Menedzsmentet, ha úgy nézzük, tanultam az ELTE-n, bizonyos részeit tudtam használni. Ha azt használtam volna, amit tanítottak, mindent otthagytam volna. Mert megvalósíthatósági tanulmány alapján azt kellett volna mondani, ezt nem szabad csinálni, mert rámegy az életed, rámegy mindened. A szakdolgozatomat is ebből írtam. Az volt a címe: Ne csináld a fesztivált! Csináltuk a Tolerancia fesztiválokat, saját erőből. Zseniális hangulat volt satöbbi. Az elemzés minden eleme azt mutatta, nem szabad csinálni. Le is írtam, miért. Utána meg leírtam, már most mennem kell, mert kezdődik a fesztivál. Megvolt a diplomám, és tényleg kezdődött a Tolerancia fesztivál.

¹⁰Ratkó József: Chanson a hatalomról. <https://www.animaportal.eu/2012/03/7034/>

93-ban rendeztük Erdélyben az első Tolerancia fesztivált, ugyanazon a nyáron volt az első Sziget, a Diáksziget, 94-ben csináltuk az első fesztivált itthon. A Szigetnek volt olyan éve az elején, amiből százmilliós adóssággal másztak ki, nálunk háromszázezer forint adósságba majdnem belepusztult mindenki, a családok, a létünk, minden. Tehát itt nem az volt a társadalmi helyzet. Mi ültünk a nincstelenségben, a pénztelenségben.

Meg is vezettek. Volt a Te is más vagy, te sem vagy más¹¹ program 95-ben, nem nyertünk támogatást, egy fillér nélkül csináltunk egy újabb Tolerancia fesztivált, és majdnem tönkrementünk. Azután voltunk Ausztriában, és Bregenzben voltunk egy nagyobb tolerancia fesztiválon. Előző évben itt voltak nálunk, innen vitték őket az ötletét. Ők kaptak is rá pénzt. Ott volt Veronika Holzer, a családügyi miniszter. Beszélgettünk, és mondta, hogy milyen jó a rendszer, egész Európában milyen jók a támogatások satöbbi. Én mondtam, hogy mi nem kaptunk egy fillért se. Meg volt hökkenve, mert úgy tájékoztatták, Magyarországon mi voltunk az egyedüli ilyen fesztivál 95-ben. Jót beszélgettünk, és mondta, megteszi, amit tud. Annyit tudott, hogy írt egy levelet a magyar kollégájának, átküldte nekem a másolatát, amiben köszöni, hogy milyen sikeres rendezvényt támogattak Magyarországon, és együtt lehetett működni, jelezte, hogy ott voltunk náluk is. Hívtak a minisztériumba, de nem mondták, hogy kaptak ilyen levelet, csak hogy sajnos nem volt pénz – egymilliót kértünk –, de így utólag azért kétszázezer forinttal tudnak támogatni minket.

Elég hamar lett egyfajta ismertségünk, unikum volt, amit csináltunk. Persze besoroltak minket, leginkább mindig ellenzékinek. Mi soha nem voltunk ellenzékben, csak mindig tettük a dolgokat, csak ez valahogy mindig piszkálta valakinek a csőrét. Úgy tűnik, megtanultunk ezzel együtt élni, mert most harmincvalahány éves az egyesület. Mi mindig szakmai alapon akartunk működni. Szerencsésebbek kapnak két-három év után támogatást, nekünk húsz-harminc év kellett ahhoz, hogy szervesüljünk. Igyekszünk tenni a városért. Van egy rendezvénysorozat, a Made in Debrecen, pécsi példa alapján, májusban, 10 vagy több helyen volt koncert, végéig ingyenes, reggel tíztől éjfélig. Olyan, mint egy fesztivál az a hétvége, sistergett a város. Az utódom, Balogh Miklós Péter Golyó szervezte, és az év rendezvénye lett, kint is van az erről kapott oklevél a régi plakátok között. Hallatlan büszkeség, iszonyú sok munka van benne.

Ha kaptam jutalmat, mert jól dolgoztam, azt nem mondtam el otthon, hanem bement az egyesületi kasszába, akkor is tömködtük a lukakat. Tudtam, hogy jó lenne, ha lenne egy kis pénzem. Ezek fájnak, nyilvánvalóan. Mondom is, hogy nem szabad ilyenbe belemenni. Én ezt vállaltam, az én feleségem ezt vállalta, ez nagyon kemény út volt, ezt mi közösen csináltuk. A lelke, meg a családnak a lelke jól volt, mert szerettük, amit csináltunk. Én nem fogtam föl hibának meg bűnnek, hogy csak ennyiből élünk. Ennyi jött, ennyit adott a sors. Úgy tűnik, ez a munka ennyit ér. Megpróbáltam ide dolgozni, oda dolgozni, fejlesztői munkákra hívtak. Az a tipikus, hogy nincsen semmi, kéne valami, csinálj már valamit. Én ezt szerettem. Kabától kezdve sok helyen dolgoztam, és persze ezek szép emlékek, mert pénz is volt a munkához, ember is, tehát ezek segítettek át azokon a nagyon nehéz időszakokon, így lettem önfoglalkoztató az

¹¹ Az Európa Tanács kampánya volt. Az európai ifjúsági munkában mindmáig használt a megvalósításához készített „Képzők könyve - Ötletek, segédletek, módszerek és gyakorlatok fiatalok és felnőttek informális, iskolán kívüli interkulturális neveléséhez”. Az első kiadás 1995-ben, a második, átdolgozott kiadás angolul 2004-ben, magyarul 2006-ban jelent meg. <https://rm.coe.int/0900001680a174e4>

együleten keresztül. Próbáltuk vidáman és jól élni, és ez így is történt, mert azt akartuk, hogy így éljük, és akkor így éltünk.

A franciaországi utazás hozadéka, hogy a szociokulturális jelző benne van az egyesület nevében. Egy üzenet akart lenni. Nem véletlen jártam utána a szociális munka meg a közművelődési menedzser képzésekre. Úgy éreztem, ez a kettő kell a munkámhoz. Egyik sem megy a másik nélkül igazándiból.

Golyó, az utódom önkéntesként kezdett nálunk, a mai napig lehet önkéntes munkát vállalni. Mindig erről szólt a dolog, hogy mi az, amit a tanárok bevállalnak. A tandíj harmada elmegy a helyre, rezsire, kétharmadát kapja a tanár, amiből nem jön ki egy minimálbér, mégis itt vannak. Plusz munkát nem lehet elvárni senkitől. Valaki mégis szakít rá időt, valaki nem. Sok embernek ez munkahely. Mai napig is azt mondja Golyó, ez egy közösségi iskola. Ezt akarják és hangsúlyozzák. Ezért vannak az akciók, van a Más7, vannak jótékonyági estek, a Made in Debrecen, a nyári tábor, ott mindenki ingyen dolgozik, koncerteket tartanak... Tehát rengeteg mindent önkéntesként csinálnak, nyilván a fiatalokat is be kell vonzani. Én sokszor nem voltam másutt állásban, itt voltam végig, és be tudtam állni a büfébe, főztem teát, kávét, beszélgettem a gyerekekkel, aztán jöttek és kérdezték, főzhetnek-e ők is teát. Így indult. Már többen voltunk, és akkor ebből lett aztán egy projekt. Pályáztunk, nyertünk két kiadványra, aztán az év ifjúsági projektje lett a mienk. Aztán kiöregedtek, újból kell kezdeni. De újból kezdeni nehéz, mert ez így természetes. Volt egy nagyon erős ív, akkor utána mindig jön egy kis űr, mert hogy a gyerek azt látja, hogy olyan jó volt, amelyet én nem tudok csinálni, ezért van egy törés. Utána jön egy újabb generáció, amelyik ezt nem látta, akit nem nyomott el a túl jó példa. Akkor kezdődik minden elölről. Gyorsan pörögnek a generációk, újból elölről kell kezdeni, de ahhoz nincs főállású ember, nincs közösségfejlesztő, szociális munkás, hogy itt legyen velük. Ráadásul egyre több pénzt kérünk el, mert egyre többet kell fizetni, hogy itt lehessünk. Teljesen más rendszerben dolgozunk, mint az intézmények. Azért kell dolgozni, hogy dolgozhassunk, nem azért dolgozunk, mert plusz dolgokat szeretnénk megvalósítani, hanem azért, hogy taníthassunk. És ezt mi nem most éljük meg két éve, hanem harmincöt éve!

Akinek fontos a közösség, az jön ide tanítani, itt huszonvalahány tanár van. A gyerekek a félévi és évvégi vizsgákra zenekarokat alapítanak, próbálnak, buliznak, magántanárnál ilyen nincs. Itt pozitív érzések röpködnek a levegőben. Nekünk az összes nehézséggel együtt könnyű dolgunk van, ide azért jön a gyerek, amit szeret csinálni. Eleve van egy motiváció, és közben itt kialakul zenekar. Fiúk, lányok együtt zenélnek, táborba mennek. Egyáltalán, szeretnek bejönni. Próbáljuk a környezetet úgy kialakítani, hogy az megfelelően egy rockzenei iskolának, az elvárásaiknak. A tanár ugyanígy van vele, mert elsősorban zenész, és átadni szeretne, de közösségben. Egy zenekar is egy kis közösség, ahol mindent meg lehet találni: vezető van, ellentmondó... Hajtani kell a pénzt, ez most tényleg nehéz. Korábban azt mondtuk, próbálj a Rocksuliból megélni, ne szégyellj! Kaptunk kemény támadásokat, hogy nem egyesület vagyunk, mert pénzt csinálunk. De nekünk fenn kell tartani magunkat! Oké, ha kifizetik a tanárt, a termet, mi nagyon szívesen csináljuk ingyen. Ezen már túl vagyunk, most már pozitív példa vagyunk.

Behozták a gyerekek a kamaszságuk problémáikat, ennyi embernek ennyi év alatt történtek tragédiái is. Volt, hogy hetekig, hónapokig szinte csak beszélgetett a gyerekekkel a tanár, meg egy kicsit doboltak is. Azért is fontos a közös gondolkodás, meg az odafigyelés, mert nagyon sok

problémás gyerek van itt. Olyan is, akinek látszólag nincs semmi baja. A gyerek nehezen beszél a problémáiról, aztán azok elfelejtődnek lassan, kiválasztódnak helyzetek és javulnak, például múlt el dadogás... Sok önértékelési zavarral küszködő fiatallal is találkoztam a Rocksuliban. Olyan szépen alakulnak, amikor elkezdünk együttműködni. Nem azért, mert szeretem a fiatalokat, meg szeretem a munkát. Nem, egyszerűen csinálom ezt a dolgot, mert ebben jól érzem magam.

A vegyipari technikumba járt egy fiú, akinek csonkolt volt egy ujjja. Eljött, hogy hallott a Rocksuliról, amputált ujjal beiratkozhat? Persze, kitaláljuk, mondta egy tanár. Volt itt nálunk egy belga zenetanár, aki jól menő zenész volt, amikor egy baleset miatt csonkolták a kezét, és onnantól kezdve elkezdett sérült gyerekekkel foglalkozni, bevette őket egészséges gyerekekkel zenekarba. Voltunk Belgiumban, láttuk ezt, és mi is elkezdtünk ilyen gyerekekkel dolgozni, következő évben már mi is vittünk sérült gyerekeket is. Aztán jött egy szülő, akinek Down-szindrómás volt a gyereke, hogy nem tudnak vele mit csinálni, nem fogadnánk-e. Persze, jöjjön. Aztán jött még egy, aztán két vak fiú, az egyik már énekelt, a másik akkor kezdett dobolni. Ebből lett a 8–10 fős Sunday Moped zenekar, több mint egy évtizedig megvolt, van a neten is fent számuk: Ha megtanulnál úgy szeretni¹². Akik tudtak tanulni a zenekar tagjai közül, mind segítő szakmát tanult.

Egy új tendencia, hogy fiatal szülők azért hozzák ide a gyerekeiket, mert nekik rossz élményeik voltak a klasszikus zenetanulással, azt gondolják, a Rocksuliban jobb lett volna zenét tanulniuk. Nem biztos, hogy az ő gyerekek itt akar gitározni, de ha jól érzi magát, akkor megragad.

Az a jövőkép, hogy Rocksuli művészeti iskola legyen. Régebben ezért engem megköveztek, de most már elkezdte Golyó az akkreditációt. Ehhez el kellett érni egy tömeget. A tanárok az elején azt mondták, rockzenésznek nem kell diploma, most már több mint felüknek egyetemi diplomája van. A jövőkép a megőrizve meghaladás. Megőrizni a civil kócoszágot, ugyanakkor haladni a fenntarthatóság felé. Fontos az önvédelmünk is. Akinek van diplomája, azt nem bírálhatják, hogy miért tanít nálunk. Vannak helyzetek, amikor nem a diplomát kérik el a gyerektől, hanem valami egészen mást, ma is tanítanak nálunk zenészek diploma nélkül is.

A Rocksuli nekem legalább 50%-ban ifjúsági munka volt. Kökemény szakmai munka, mert tanítani kell, és jól kell tanítani, másrészt, mivel szabad tanárválasztás van, meg szabad mozgás, aki nem jó pedagógus, nem jó ember, nem jó ösztönös ifjúsági munkás, annál nem ragadnak meg a gyerekek, elmennek máshova.

Rendszeresen csinálunk tréningeket, szervezetfejlesztést, foglalkozunk önismerettel, mindenfélével, ami egy klasszikus civil szervezetben, közösségben is kell. Csináltunk magunknak is, hívtunk vendégeket is. Nem zenével foglalkoztunk, azt a tanárok egymás között intézik. Vannak tanszaki estek... A tréningeken mindig az ember számított, az emberrel foglalkoztunk nem zenével.

Felhívott a Népszabadság debreceni újságírója, hogy adnék-e nagy életútinterjút. Két éve voltunk itt, de azt már érzékeltem, hogy érzékenyek. Mi lesz? Azt kérdeztem magamtól: most tényleg ennyire félek, hogy nem merek adni egy, úgymond, ellenzéki újságírónak egy interjút!?

Mondtam, jó, persze. Megjelent egy egész oldalon, politika nem volt benne, csak az, amiről beszélgettünk. Hogy igazándiból semmi mást nem szerettem volna a világtól, csak egy kulcsot egy közösségi házhoz, amit én vezethetek. Ezt soha nem kaptam meg, csak utoljára Tiszatelken, amikor ideadták annak az istállónak a kulcsát: ez a művelődési ház, csináljatok vele valamit. És akkor megéreztem azt a csodát. Rendbe raktuk, életet pakoltunk bele, közösségeket. Lehetett alkotni. Ezt éltem meg 20 évesen, hályogkovács módjára, utána eltelik 40 év a szakmai életemből, soha ez nem adatott meg. Kácsor Zs. (2012)

Amikor átadtam az iskolavezetést, felszabadult egy csomó energiám, jött más. Felépítettük Kékedet, a harmadik pályázattal nyertünk rá támogatást. Lett népfőiskola, van a Diagonál Országos Egyesület. Kandikó Rita a Fekete Sereg Egyesületből, Letenyei Márta a szekszárdi Polip Egyesületből, Monostori Éva Komáromból, Bakos Isti Gárdonyból, Huszti Laci itt dolgozott nálam, most Veszprémben az európai kulturális főváros önkénteseit szervezi. Feltöltődünk ezzel az együttműködéssel, mindenki ki tud lépni a saját világából, nagyon más világokban élünk mindannyian. Amikor 14-ben végre átadtuk a 88-ban vásárolt kékedi házat, Ritának voltak az első vendégek, nagyvászsonyi roma gyerekekkel volt egy projektjük, és csináltak egy csodás hangulatú tábort. Ritától jöttek a nemzetközi kapcsolatok, együttműködésben csináltunk nemzetközi programokat, amiket ő hozott, mi meg jó befogadók voltunk. Kékeden huszonnyolc országból voltak fiatalok. Ebben a kis faluban, ahol száznolcvan lakos van! Utaztunk tanulmányutakra. Trentóban voltunk, Olaszországban, csodaszép napokat töltöttünk ott. Egy Diagonal nevű nemzetközi szervezet vendégei voltunk, amit egy egyetemi tanári vezetett, roppant jó fickó. Ő kérdezte, miért nem visszük tovább, hogy legyen Magyarországon is Diagonal. Úgy jöttünk haza, hogy ki tiltja meg nekünk, hogy legyen egy közösségünk? Így alakultunk meg. Rita az elnök, az egész nagyon egyenrangú, úgy, hogy mind nagyon másféle településről, akár politikailag is másképp gondolkodva vagyunk, de jó közös szakmai platformon.

Én eltávolodtam már ettől a világtól. Eljött az idő, amikor el kellett. Teljesen más típusú energiák működnek. Roppant jó trénereket láttam. Nekem már nincs ezen a pályán mit keresnem, én nem is vagyok tréner, legfeljebb megosztottunk dolgokat fiatalokkal, és akkor ez így jó volt. De hát ez a dolog változott. Amíg tudtam, csináltam. Viszont, ha már nem tudom csinálni, nem akarom tanítani.”

2023. augusztus-szeptember

Források

Kácsor Zsolt (2012): A kincskereső. Népszabadság 2012. május 7. 20.
http://nol.hu/mozaik/20120507-a_kincskereső-1308742
Ratkó József: Chanson a hatalomról. <https://www.animaportal.eu/2012/03/7034/>

Szabó Csaba (2006) (szerkesztő): Kézikönyv ifjúsági információs és tanácsadó szolgáltatások szervezéséhez. Helpi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda, HAYICO Ifjúsági Módszertani Központ Kecskemét

Tóbiás, L. (2019). Szakmai életutak az ifjúsági munkában – Bevezetés: ifjúsági munka a rendszerváltás előtt és után. Párbeszéd: Szociális Munka folyóirat, 6(1). <https://doi.org/10.29376/parbeszed/2019/1/8>

Vincze Béla (2007): Húsz évesek vagyunk, avagy adsz teret a másnak...? Parola 2007/5 <https://kofe.hu/parola/parola-folyoirat/husz-evesek-vagyunk-avagy-adsz-teret-a-masnak/>